

ANTON JUROVSKÝ - VÝZNAM JEHO PRÁCE PRE ROZVOJ PSYCHOLÓGIE VO
VÝSKUMNOM ÚSTAVE DETSKEJ PSYCHOLÓGIE A PATOPSYCHOLÓGIE

Dorota Kopasová

Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie

Záhradnícka 93, 821 08 Bratislava

Mala som šťastie zoznámiť sa s ním v septembri 1963, v období keď sa kreoval VÚDPaP, ktorý vznikol v roku 1964, pod vedením M. Bažányho a za aktívnej spolupráce pána profesora Jurovského, ktorý tu pôsobil ako zástupca riaditeľa a vedúci oddelenia sociálnej psychológie. A mala som ešte väčšie šťastie priamo s ním spolupracovať ako technická asistentka, ktorá robila dievča pre všetko - počítala, vyhodnocovala, atď. Bola to prekrásna práca, najmä spolupráca jeho so mnou. Sedeli sme spolu v jednej pracovni. Mal svoj nezmeniteľný pracovný rytmus, úžasnú vitalitu, empatiu a v sebe nosil nesmierny dar - vedel a chcel sa podeliť so svojimi vedomosťami i so mnou i ďalšími kolegami. Učil ma milovať psychológiu ako vedu o človeku, ktorá človeka nesmierne obohacuje a zároveň ho učí chápať druhého. A mal v sebe ďalší obrovský ľudský rozmer. Vedel s nadšením vysvetľovať, zdôvodňovať. Tak rád prednášal a práve v tomto období mal zakázané prednášať študentom. A takisto ma učil ľúbiť i čísla, t-testy, korelácie a rozumieť im. A tak ma učil z nich vyčítať aj údaje, ktoré výskumne spracoval v knižnej monografii Kultúrny vývin mládeže (SPN Bratislava, 1965).

Z tohto obdobia treba spomenúť jeho syntetizujúcu prácu z oblasti sociálnej psychológie Duševný život v spoločenských podmienkach (Bratislava 1963, 2. vydanie v roku 1965). Toto dielo treba pokladať za úvod do sociálnej psychológie. Osobitnú pozornosť venuje problematike človeka v spoločenských skupinách, človeka v dave, masovým komunikačným prostriedkom a vpravenosti jednotlivca do skupiny.

Jeho výskumné práce realizované na VÚDPaP sú venované predovšetkým mládeži z hľadiska sociálnej psychológie.

V záverečnej správe Referenčné osoby u mládeže (1958) mu

išlo o riešenie problému, aký vzťah si jednotlivý človek vytvára k osobám zo svojho sociálneho prostredia.

Vo výskumnej práci Sociálne postoje mládeže (1970), sa autor venoval sociálnej začlenenosti mládeže do existujúcich spoločenských zariadení u nás a tiež sociálnej akceptability u mládeže v rámci jej spoločenských skupín a sociálnym postojom u mládeže.

V záverečnej správe Formovanie citov u mládeže (1972) konštatuje, že mládež nie je citovo chudobná, ani citovo uzavretá, treba skôr pátrať po tom, či má dosť možností citovo sa uplatňovať a o svojich citoch sa vyjadrovať.

V záverečnej správe Sociálna determinovanosť postojov u mládeže (1974) konštatuje, že čím je poznanie a rozumové spracovanie prehĺbenejšie, tým zreteľnejšie sa individuum prepracúva k liberálnejším, novátorskejším i k modernejším stanoviskám. Typické preňho bolo, že vždy hľadal vyústenie výskumných výsledkov priamo do pedagogickej praxe. Typickou ukážkou tohto jeho vyústenia je i jeho tvrdenie: "Notoricky známou vecou je, že adolescent si cení svoje postoje k hocičomu, k čomu si už vôbec stihol postoj vypracovať. Cení si ho, obraňuje si ho, horlí zaň a prebojáva ho, aj keď je odlišný od bežných postojov v spoločnosti, ba možno tým viac horlí zaň, čím sa mu zdá originálnejší a odchodnejší od toho, čo je bežné. Neraz to robí s vedomým vynakladaním úsilia na prebojovanie toho, čo je nové, moderné, originálne na rozdiel od toho, čo je zastaralé, staromódne, všedné. Naproti tomu dospeli sa zvyčajne na originálne a moderné postoje adolescentov divajú ako na búrliváctvo mládeže, ako na jej zásadnú nespokojnosť s tým, čo je a čo vybojovali dospeli a ako na protivenie sa starým a zabehaným životným názorom i formám len preto, že tu sú a že ich nevymysleli sami mladí ľudia. Nechýbajú prípady, v ktorých sa mládež pre svoje smelé a odvážne postoje proti zabehaným postojom i trestom postihuje. Dochádza potom ku škriepkam medzi adolescentnými deťmi a rodičmi, moralizátorským mienkam o skazenosti a zvrátenosti dnešnej mládeže, o jej neucte ku svetu dospelých, o jej nihilizme, anarchizme a pod. A predsa, triezvy pohľad na veci vedie k tomu, že ani mladí, ani dospeli nemajú pravdu" (Jurovský, 1974, s. 95-96).

Jurovského osobnosť však nevyčerpáva iba jeho vedecko-výskumná činnosť. Otvorenosť a všestranná informovanosť utvárali dobré predpoklady pre rozsiahlu organizačnú činnosť. Možno bez akéhokolvek zveličovania povedať, že A. Jurovský bol organizátorom psychologickéj práce u nás. Tento fakt vyplynul aj z jeho chápania psychológie. Vychádza z toho, že psychológia je veda o živote, a preto musí byť bezprostredne spätá so životom. Tento fakt sa musí odraziť jednak v organizačnej štruktúre psychologickéj práce a jednak v propagácii, publicistike a presvedčaní. To všetko A. Jurovský vedel vo svojich prácach sklbiť a utvoriť mnohoraké organizačné formy svojej činnosti. Domnievam sa, že by sme mali v týchto jeho myšlienkach dôsledne pokračovať a ďalej ich rozvíjať.

Rozvinutím teoretického myslenia a výskumnej práce v oblasti sociálnej psychológie dosiahol uznanie aj tým, že ho poverili koordináciou štátneho plánu výskumu na tomto úseku, kde v krátkom čase vedel sústrediť mnohých aktívnych spolupracovníkov. Vďaka intenzívnej práci podarilo sa mu aj tu dosiahnuť prvé úspechy, za ktoré možno pokladať vystúpenia na rôznych psychologických podujatiach ako u nás, tak aj v zahraničí.

Osobitne treba spomenúť jeho kontakty so svetovým psychologickým dianím. Jurovský bol členom International Union of Psychological Science, členom Societé Internationale de Psychologie Sociale Experimentale.

Nakoniec treba spomenúť to, čím bol pán profesor Jurovský známy všeobecne: jeho činnosť učiteľskú, popularizačnú a propagačnú. Pán profesor Jurovský ako učiteľ vychoval desiatky slovenských psychológov, ktorých naučil teoreticky myslieť a metodologicky správne postupovať pri skúmaní psychologických javov. Ako učiteľ, popularizátor vynikal jasnosťou, presvedčivosťou, tak že vedel strhnúť, presvedčiť a dať radu. Jeho popularizačná činnosť bola nesmierna, sú za ním stovky prednášok, publicistických článkov. Všetku prácu robil s veľkou vehemenciou, bezprostrednosťou a nadšením. Pán profesor Jurovský je naozaj osobnosť pioniera, priekopníka v psychológii u nás, ale nielen v oblasti psychológie, ale v oblasti vied o človeku. A takýto obraz o ňom zostá-

va v nás, v jeho žiakoch.

Literatúra:

Jurovský, A.: Referenčné osoby u mládeže. Záverečná správa, VÚDPaP, Bratislava 1968.

Jurovský, A.: Sociálne postoje mládeže. Záverečná správa, VÚDPaP, Bratislava 1970.

Jurovský, A.: Formovanie citov u mládeže. Záverečná správa, VÚDPaP, Bratislava 1972.

Jurovský, A.: Pracovné postoje u mládeže z diferenciačného aspektu. Záverečná správa, VÚDPaP, Bratislava 1972.

Jurovský, A.: Sociálna determinovanosť postojov u mládeže. Záverečná správa, VÚDPaP, Bratislava 1974.

Pardel, T.: Univerzitný profesor Dr. Anton Jurovský šesťdesiatročný. Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 1967/68, 5-6, 421-427.